

VORMSI 2030

VORMSI 2030

Elujõuline ja ühtehoidva kogukonnaga Vormsi pakub parimat elukeskkonda loodust, rahu ja turvalisust hindavale inimesele.

Visioonini jõudmise eelduseks on puhas looduskeskkond, piisavalt elanikke, väärtustatud kultuuritraditsioonid ja tugev kogukond.

Vallajuhtimise põhimõtted

- **Läbipaistvus ja kaasatus** – Vormsi kõige suurem tugevus on tema inimesed ja ühtehoidev kogukond. Vormsi on just piisavalt väike, et kaasata kaalukate otsuste langetamisel aruteludesse kõiki osapooli ja tagada vallajuhtimise läbipaistvus. Kohtumised vallarahvaga ja tihe infovahetus on regulaarsed ja avatud kõikidele huvilistele, kes soovivad valla heasse käekäiku panustada.
- **Tasakaalustus** – Vormsi inimesed mõistavad oma vastutust looduse, kultuuritraditsioonide ja kogukonna püsimise ees. Otsuste tegemisel tuleb kaaluda nende mõju inimestele, loodusele ja kultuuripärandile, sest väikesel saarel võivad üksikud otsused omada pöördumatut mõju kogu ainulaadsele ökosüsteemile.
- **Järjepidevus ja uuenduslikkus** – Vormsil teatakse, et traditsioonid ja innovatsioon ei ole vastandlikud, vaid üksteist toetavad. Saarel väärtustatakse unikaalset pärandit ja traditsioonilist elulaadi, samal ajal mõistetakse uute tehnoloogiate ja e-lahenduste olulistust, et pakkuda tänapäevaseid võimalusi ka keskustest eemal.

Valla strateegilised eesmärgid

1. Vormsi **looduskeskkond** on hoitud ja tegevuste elluviimisel lähtutakse ökoloogilise tasakaalu hoidmisest.
2. Vormsil on võimalik omandada **kvaliteetset alus- ja põhiharidust**.
3. Vormsil on soodne keskkond **keskkonnasõbraliku ettevõtluse** arendamiseks.
4. Vormsil on elanike vajadusi arvestavad **transpordiühendused**.
5. Vormsilastele on tagatud **kvaliteetsete avalike teenuste** kättesaadavus.
6. Vormsil tuntakse ja väärtustatakse **kultuuripärandit** ning saarel on **vilgas kultuuri- ja spordielu**.
7. Vormsi on üks hinnatumaid **säästva turismi sihtkohti Eestis**.
8. Tugev kogukond toetub **kaasavale juhtimisele ja omaalgatuse** toetamisele.

1. Vormsi looduskeskkond on hoitud ja tegevuste elluviimisel lähtutakse ökoloogilise tasakaalu hoidmisest.

- (1) Keskkonnateadlikkuse tõstmine nii vormsilaste kui saare külaliste hulgas eesmärgiga vähendada ökoloogilist jalajälge.
 - (2) Valla üld- ja teemaplaneeringuga maakasutamise planeerimine.
 - (3) UNESCO Biosfääri programmiala tähistamine ja tutvustamine.
4. Kevadine metsa istutamine ja korrastustalgud koostöös RMKga.
- (5) Kalade kudealade taastamisele kaasaaitamine.

2. Vormsil on võimalik omandada **kvaliteetset alus- ja põhiharidust.**

1. Kaasaegne õppijasõbralik õpikeskkond, mis võimaldab igale lapsele individuaalselt võimetekohast õpet. Kaasaegsete info- ja kommunikatsioonivahendite kasutamine õppeprotsessis.
2. Õppekavades Vormsi spetsiifika kasutamine, loodus- ja kultuuripärandi sidumine õppekavasse. Õpilaste kaasamine Vormsi koduloo uurimisse, jäädvustamisse ja edasiarendamisse.
3. Õpetajate pidev arendamine, motiveerimine, asjatundliku haridusjuhtimise tagamine.
4. Õpilaste spordi- ja huvialaderingide töö arendamine. Kaasaegsel tasemel õppetöö ja huvihariduse kindlustamine õppevahenditega, mänguväljakute edasiarendamine.
5. Vormsi kool kui kogukonna haridusasutus - kooli ja kogukonna sidemete arendamine.
6. Noorsootöö arendamine, Vormsi Noortekogu töö toetamine. Õpilaste osalemine rahvusvahelistes programmides.
7. Täiskasvanuhariduse edendamine ja täiendkoolituse pakkumine.

3. Vormsil on soodne keskkond keskkonnasõbraliku ettevõtluse arendamiseks.

1. Koostöös maakondliku arenduskeskusega ettevõtlusalaste koolituste korraldamine ja ettevõtlusalane nõustamine, keskkonnasõbralike ning traditsiooniliste tehnoloogiate kasutamise soodustamine majandustegevuses.
2. Kohaliku mahetootmise ja omatoodete toetamine (näiteks metsaannid, maitse- ja ravimtaimed, puu- ja köögiviljad, kalad, koduloomad ja ulukid), saaduste töötlemine, lõpptoote loomine ja turustamine.
3. Ühistulise tegevuse kandepinna laiendamine Vormsi maa- ja metsaomanike hulgas.
4. Loomemajanduse ettevõtete arengu soodustamine.
5. IT-sektori ja teiste kaugtööd võimaldavate tegevusalade arendamiseks soodsa keskkonna loomine, kiire internetiühenduse tagamine kogu saarel.

4. Vormsil on elanike vajadusi arvestavad transpordiühendused.

1. Vormsilaste vajadustest lähtuva praamiühenduse korraldamine saare ja mandri vahel, sadama infrastruktuuri parendamine.
2. Teedevõrgustiku arendamine, ennekoike vallateede olukorra parandamine, teedekasutuse intensiivsuse vähendamine
3. Liiklusohutuse tagamine.
4. Lautrite renoveerimine külades.

5. Vormsilastele on tagatud **kvaliteetsete avalike teenuste** kättesaadavus.

1. Veevärgi ja –kanalisatsiooni arendamine, tuletõrje veevõtukohtade rajamine.
2. Kohaliku soojamajanduse ja energiavarustatuse süsteemi täiustamine ja energiasäästu rakenduste laialdane kasutamine.
3. Prügi sorteerimise stimuleerimine.
4. Kiire internetiühenduse tagamine kogu saarel.
5. Tervishoiualaste teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamine.
6. Avahoolduse kindlustamine abivajajatele.
7. Eakate päevakeskuse tegevuse arendamine.
8. Lühiajalise lastehoiuteenuse tagamine.

6. Vormsil tuntakse ja väärtustatakse kultuuripärandit ning saarel on vilgas kultuuri- ja spordielu.

1. Vormsile omaste vaimse kultuuripärandi nähtuste kandmine vaimse kultuuripärandi nimistusse. Vormsi kultuuri- ja loodusväärtuste kaardistamine ja arvele võtmine (arhitektuurselt miljööväärtuslike alade piiritlemine, miljööväärtuslike alade säilitamise tagamine), väärtuslike pärandkultuurimaastike taastamine ja hooldamine, kultuurilooliste objektide tähistamine ja hooldamine, kultuuriinimeste haudade hooldamine.
2. Vormsi kultuuriajaloo uurimine ja kultuuriloo laialdane tutvustamine (näit. hiiukandle propageerimine, Russwurmí kroonika väljaandmine, rahvarõivaelementide kasutamine vormsilaste riietuses. Vormsi kultuuripäevade traditsiooni jätkamine.
3. Vormsi muuseumide väärtustamine, laiendamine, ekspositsioonide uuendamine ning saare õpilastele koduloo ja tööoskuste õpikeskkonnaks kohandamine.
4. Vormsi kirikuaia ja kalmistu korrastamine, kirikuhoone korrashoid.
5. Professionaalse kultuuritegevuse toetamine Vormsil (kontserdid, teater jms). Võimaluste loomine avalike ürituste korraldamiseks.
6. Vormsilt lahkunud rootsi kogukonnaga suhete tihendamine.
7. Rahvatervise edendamise ja tervislike eluviiside propageerimine, noortesporti toetamine. Staadion-jalgpalliväljaku väljaehitamise jätkamine, sportimis- ja liikumisharrastusvõimaluste arendamine saarel.

7. Vormsi on üks hinnatumaid säästva turismi sihtkohti Eestis.

1. Matkaradade, telkimis- ja laagrikohtade rajamine ja hooldamine. Vormsi avalike randade korrastamine ja avalike ujumiskohtadeinfrastruktuuri rajamine.
2. Koostöö tihendamine turismiga seotud osapoolte vahel, sh turismiettevõtted, kultuuritegijad, vallaasutused jt. Turismisektori ettevõtete poolt pakutava tootevaliku laiendamine ja teenuste kvaliteedi tõstmine, turistile suunatud tegevuses hooajalisuse vähendamine.
3. Huvialaturismi (jahi- ja kalaturism, mereturism, loodusturism (sh linnuvaatlus) ja pereturismi laiendamine, turundustegevuse parendamine sihtrühmadele.
4. Turismimarsruutide koostamine, turismiinfrastruktuuri parendamine ja turismiobjektide kohta käiva teabe kättesaadavaks tegemine, sh selleks uute ja innovaatiliste lahenduste kasutusele võtmine. Giidide koolitamine ja retkejuhtide väljaõpe.
5. Vormsi mainekujundus, külastusvõimalustest ja kultuurisündmustest teabe kättesaadavuse parendamine meediakanalites, osalemine turismimessidel ja teistel mainekujundusüritustel.

8. Tugev kogukond toetub kaasavale juhtimisele ja omaalgatuse toetamisele.

1. Infovahetuse tõhustamine ja kogukonna kaasamine, sh valla ajaleht, valla koduleht, regulaarsete infotundide korraldamine. Valla õigusaktide eelnõude avalik arutelu saarerahvaga, regulaarsed vallarahva ühisarutelud ja mõttetalgud. Kaasamise hea tava juurutamine, sealhulgas Vormsil aastaringselt mitteilavate maa- ja kinnisvara omanikega. Iga-aastaste rahulolu-uuringute läbiviimine püsielanikkonna hulgas selgitamaks rahulolu avalike ja esmatähtsate teenustega
2. Seltsi- ja ühistegevuse laiendamine (talgud, külapäevad, infoliikumise parendamine), külaseltsidele tegevustoetuse andmine. Vabatahtlike ja vabaühenduste tegevuse toetamine. Valla vabaühenduste liikmete koolitamine ja nõustamine projektide esitamise ja juhtimisalaste teadmiste ja oskuste süvendamiseks. Ühistegevuse soodustamine, selle tarvis projektide rahastamise korra väljatöötamine vallaeelarvest toetuse taotlemiseks.
3. Vallavolikogu liikmete ja vallaametnike pädevuste tõstmine.
4. Välisprojektides osalemisaktiivsuse suurendamine, Vormsi probleemide lahendamise tarvis vallaeelarvelistele vahenditele kaasrahastuse hankimine, sh väikesaarte programmi ja Euroopa Liidu struktuurivahendite laialdane kaasamine. Koostöö tihendamise teiste väikesaarte juhtide ja spetsialistidega, vastastikku tegevustest õppimine.
5. Koostöö aktiveerimine rootslaste kogukonnaga.